

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1927.

Andra kammaren.

Nr 1.

I enlighet med § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen sammanträdde andra kammaren till lagtima möte här i huvudstaden i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingslokalen

Måndagen den 10 januari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Sammanträdet öppnades av representanten för Kristianstads län, herr **Hamilton**, såsom den ledamot, vilken bevisat de flesta riksdagar, med följande ord:

Grundlagen bjuder mig att hälsa Eder, aktade ledamöter av riksdagens andra kammare, välkomna till årets lagtima möte.

De senare årens rastlösa arbete i samhällsutvecklingens tjänst har omdanat människornas sociala åskådning. Såväl individerna som nationerna föras allt närmare varandra och de nationella gränsmurarna vackla. De breda folklagrens förmåga att tillgodogöra sig en högre bildning bryter också ned skrankorna klasserna emellan, och den ena människan skiljer sig numera från den andra allenast genom sina personliga egenskaper. Denna snabba utveckling i olika riktningar ställer helt naturligt allt större krav på folkrepresentationen. Den lagstiftning, som befanns bärande för något årtionde sedan, fyller knappast måttet i dag.

Vi svenskar kunna dock med tillfredsställelse se tillbaka på de gångna årens arbete, ty även om vårt land intager en anspråkslös plats i vår världsdel, hava vi likväl visat oss vara ett föregångsfolk i mer än ett avseende. Den mer än hundraåriga fredsperioden, som det varit oss beskärt att inskriva i vår historia, har förskaffat oss en aktad ställning i Europa. Med klokhet och utan att lugnet i landet blivit stört hava vi på ett lyckligt sätt löst de stora sociala problemen på det konstitutionella området och även härigenom tillvunnit oss främmande folks erkännande.

Skola vi också visa oss äga tillräcklig förmåga och viljekraft för att med samma framgång lösa de stora sociala frågorna på det ekonomiska området? Skola vi visa oss mäktiga att bereda åt vårt lands årliga befolkningsöverskott, de uppväxande släktena, möjlighet till att inom landets egna gränser skapa sig hem, varå de på den egna torvan kunna finna en nöjaktig bärgning? Skola vi kunna åt de arbetslösa bereda arbetstillfällen genom att ingjuta större livaktighet i våra näringar?

Vore det icke möjligt för oss att finna en framkomlig väg för att med stöd av rätten och icke makten ernå en väl avvägd fördelning mellan arbetskraften och kapitalet, av såväl industriföretagens avkastning som inflytandet över deras

ledning, och härigenom avvärja de alltför ofta mot varandra kämpande arbetar- och arbetsgivarorganisationerna, under vilka strider samhället blöder?

Vore vi mäktiga härtill och kunde vi överföra den känsla av solidaritet, som behärskar vissa grupper inom folket, på hela folket, så att vi kände oss alla som ett folk med förståelse för varandra, skulle vi säkerligen även i detta avseende bliva ett föredöme för andra folk.

Men första villkoret för ett enigt folk är en enig folkrepresentation. Vore det icke möjligt för oss att vi, i den mån vi icke dagtinga med vår politiska övertygelse, sökte lätta på partibanden för att i förståelsens och enighetens tecken vinna en tillfredsställande lösning av ej allenast berörda spörsmål utan även andra viktiga frågor, som föreläggas oss till prövning?

Den självupppoffrande känsla för det allmännas väl, som städse besjälat Sveriges riksdag, inger oss säkerligen alla den förhoppningen, att så kommer att ske, och vågar jag sammanknyta denna förhoppning med den välkomsthälsning jag bringar Eder, aktade ledamöter av riksdagens andra kammare, till arbetet för vårt folks och vårt fosterlands väl. I egenskap av kammarens ålderspresident förklarar jag härmed årets första plenum öppnat.

§ 2.

Herr ordföranden tillkännagav, att han anmodat undertecknade att föra protokollet, till dess sekreterare hunnit utses, ävensom att kanslibiträden och vaktbetjäning blivit till erforderligt antal av honom för tillfället antagna; och blevo på framställd proposition dessa åtgärder av kammaren godkända.

§ 3.

Upplästes följande till kammaren ankomna protokoll angående den i § 32 riksdagsordningen föreskrivna fullmaktsgranskningen:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 7 januari 1927.

I anledning av stadgandet i § 32 riksdagsordningen hade statsrådet och chefen för justitiedepartementet anmodat tre bland de av riksdagen valda fullmäktiga i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara vid den granskning av riksdagsmannafullmakter, som skulle inför departementschefen verkställas innan årets lagtima riksdag sammanträdde; och infunno sig nu av fullmäktige i riksbanken herrar R. Norberg, E. Kristensson och L. Widell samt av fullmäktige i riksgäldskontoret herrar greve G. Lagerbjelke, G Kobb och H. S. Tamm.

Till justitiedepartementet hade insänts fullmakter för redaktören Charly Artur Fager i Apelröd och navigationsskolföreståndaren Alexander Thore i Göteborg, vilka vid nya röstsammanräkningar blivit utsedda såsom ledamöter av riksdagens andra kammare i stället för respektive fängelseläkaren Erik Amund Emanuel Uddenberg i Varberg och direktören Olof Axel Edvard Lithander i Göteborg, vilkas platser blivit lediga.

Vid granskning av fullmakterna framställdes icke någon anmärkning mot desamma.

Protokoll över granskningen jämte förteckning å fullmakterna skulle tillika med dessa överlämnas till kammaren.

I ämbetet:

Erik M. Kellberg.

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 8 januari 1927.

Till justitiedepartementet hade från länsstyrelsen i Älvsborgs län insänts en den 3 januari 1927 dagtecknad riksdagsmannafullmakt av innehåll, att sedan disponenten G. A. Gustafsson i Älvsered blivit utsedd till ledamot av riksdagens andra kammare för Älvsborgs läns södra valkrets för tiden till den 1 januari 1929, men denna plats blivit ledig, vid förrättning enligt 87 § av lagen om val till riksdagen disponenten Edvin Leffler i Kinna blivit utsedd att inträda såsom ledamot av nämnda kammare för tiden till den 1 januari 1929.

Vid den granskning av fullmakten, som företogs inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakten icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte den granskade fullmakten överlämnas till kammaren.

I ämbetet:

Erik M. Kellberg.

Den i förstnämnda protokoll omförmälda förteckningen var av följande lydelse:

Förteckning å ledamöter av riksdagens andra kammare enligt fullmakter granskade inför chefen för justitiedepartementet den 7 januari 1927.

Hallands län.

1. Redaktören Charly Artur Fager i Apelröd.

Göteborgs stad.

1. Navigationskolföreståndaren Alexander Thore.

§ 4.

Företogs upprop av kammarens ledamöter, och befunnos därvid frånvarande herrar Forssell, Sjölander, Leo och Nilsson i Tånga, fru Thüning samt herr Olsson i Broberg.

Herr ordföranden tillkännagav, att från herrar Forssell och Nilsson i Tånga samt fru Thüning inkommit läkarbetyg, utvisande att de till följd av sjukdom vore förhindrade att infinna sig vid riksdagen, de båda förstnämnda tillsvidare och fru Thüning under omkring 8 dagar, samt att herrar Leo och Olsson i Broberg uti ingivna ansökningar anhållit om ledighet från riksdagsgöromålen från och med den 10 innevarande januari, den förre under 3 dagar för fullgörande av offentligt uppdrag och den senare under 4 dagar på grund av viktig allmän angelägenhet i hemorten.

§ 5.

Anställdes val av talman i kammaren; och befanns efter valets utgång hava till talman blivit utsedd herr *Lindqvist* i Stockholm med 212 röster.

- 1 röst avgavs å herr Hamilton.

§ 6.

Vidare företogs val av förste vice talman; och utsågs därvid herr *Hamilton* med 172 röster.

2 röster tillföll herr Nilsson i Bonarp.

§ 7.

Vid härpå anställt val av andre vice talman blev därtill vald herr *Nilsson* i Bonarp med 145 röster.

§ 8.

Älderspresidenten överlämnade ordförandeklubban till herr talmannen och yttrade därvid: Jag ber att härmed till Eder, herr talman, få överlämna talnansklubban, och på samma gång ber jag att få giva uttryck åt vår glädje över att se Eder med obruten hälsa och kraft åter i talmansstolen. Vi äro övertygade om att Ni nu som alltid kommer att med oväld och skicklighet föra klubban.

Herr **talmannen** hälsade därefter kammaren med följande ord: Mina damer och herrar! Vi äro ju nästan genomgående gamla bekanta, som samlats i denna sal i dag till en ny riksdags ansvarsfulla arbete. De små förskjutningar, som ägt rum i sammansättningen sedan förra riksdagen, ha ju endast medfört att några få ledamöter blivit ersatta med förutvarande sådana samt att i ett par fall nya ledamöter tillförts kretsen. Det torde sålunda kunna förutses, att arbetet skall gå, om inte lekande lätt, så dock lätt under denna riksdag. Det är under denna förhoppning och med fast förvissning om ett fortsatt gott och förtroendefullt samarbete som jag hälsar Eder alla välkomna och tillönskar alla en god fortsättning på det nya året.

Riksdagens arbetsprogram för året är ju i detta ögonblick omgivet av ett visst dunkel, och jag skall därför underlåta att yttra mig därom, men så mycket torde redan nu kunna sägas, att vi icke heller i år komma att sakna arbetsmaterial och att det därför torde vara angeläget, att vi genast från början gå in för ett forcerat arbete med ständig uppmärksamhet riktad på frågan om en avslutning i rätten tid.

En särskild händelse av glädjande beskaffenhet vill jag dock hänleda ledamöternas uppmärksamhet på. När vi i dag träda in i denna plenisal, mötas våra blickar utav de konstnärliga dekorationer, som fått sitt utförande i denna kammare sedan förra riksdagen. Jag är viss om, att det skall medföra lugn och trevnad, då vi under de långa debatterna kunna vila våra blickar på dessa konstverk.

Till ledamöternas trevnad och bekvämlighet har inom riksdagshuset vidtagits en rad av betydelsefulla förändringar. Sålunda förfoga nu riksdagens partier över en ny och rymlig samlingslokal för sina partisammanträden; en annan stor och rymlig lokal har blivit iordningställd för ett särskilt utskott nr 2; tre av andra kammarens tillfälliga utskott få flytta in i nyinredda lokaler, och bankoutskottet flyttar in i riksdagshuset likaledes i en ny iordningställd lokal. Ledamöterna, d. v. s. de manliga, kunna numera bli friserade i husets egen raksalong och därpå erhålla sin dusch, varefter de kunna taga en promenad på sammanbindningsbanans nya eleganta matta, för att slutligen njuta sitt kaffe i husets konstnärligt omdanade kafélokaler.

Även om jag förtiger en rad av andra värdefulla ändringar, som blivit verkställda, torde av det redan sagda framgå, att det numera är väl sörjt för parlamentsledans avskaffande.

Jag framför till kammaren mitt och mina kamraters tack för det förtroende, som åter givits oss att leda kammarens förhandlingar under denna riksdag, och uttalar hopp om att, då vi åtskiljas efter fullbordat värv vid denna riksdag, vi då må kunna konstatera, att vi utfört ett gott arbete till landets väl.

§ 9.

De i § 4 omförmälda sjukbetygen för herrar Forssell och Nilsson i Tånga samt fru Thüning, som nu ånyo föredrogos, lades till handlingarna.

Vidare föredrogos åter de av herrar Leo och Olsson i Broberg ingivna ansökningar om ledighet från riksdagsgöromålen; och blevo desamma av kammaren bifallna.

§ 10.

Föredrogos ånyo de under § 3 här ovan intagna protokollen, varefter kammaren beslöt att, med godkännande av de däri omförmälda fullmakterna, lägga protokollen till handlingarna.

§ 11.

På hemställan av herr talmannen beslöt kammaren att genast företaga val av sekreterare, varefter det sålunda beslutade valet företogs; och befanns efter valsedlarnas öppnande och uppräknings valet hava så utfallit, att till sekreterare utsetts juris och filosofie kandidaten Per Cronvall med 160 eller alla avgivna röster.

Sekreteraren, som härefter på kallelse inställde sig, övertog, efter erhållen kännedom om valets utgång, protokollsföringen.

Värner Rydén.

G. A. Björkman.

§ 12.

Till talarplats för ledamöter, som kunde vilja därav begagna sig, anvisades på herr talmannens förslag den för ändamålet anordnade, på högra sidan om talmansbordet befintliga platsen.

§ 13.

Herr talmannen meddelade, att till kammarens förfogande överlämnats ett antal inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelning av dessa biljetter finge ske genom kammarens kansli med iakttagande, att de för ledamöterna från var och en av rikets valkretsar avsedda biljetterna utlämnades till valkretsens äldste närvarande representant, som sedermera finge ombesörja den vidare utdelningen.

Detta förslag blev av kammaren bifallet.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 12,10 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Tisdagen den 11 januari.

Kl. 10,30 f. m.

Upplästes följande till kammaren inkomna protokoll:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 10 januari 1927.

Till justitiedepartementet hade från länsstyrelsen i Stockholms län insänts en den 8 januari 1927 dagtecknad riksdagsmannafullmakt av innehåll, att sedan snickaren Sven Johan Karlsson blivit utsedd till ledamot av riksdagens andra kammare för Stockholms läns valkrets för tiden till den 1 januari 1929, men denna plats blivit ledig, vid förrättning enligt 87 § av lagen om val till riksdagen fru Alfrida Christina Ekberg i Huvudsta blivit utsedd att inträda såsom ledamot av nämnda kammare för tiden till den 1 januari 1929.

Vid den granskning av fullmakten, som företogs inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakten icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte den granskade fullmakten överlämnas till kammaren.

I ämbetet:

Erik M. Kellberg.

Jämte det protokollet lades till handlingarna, förklarade kammaren fru Ekberg behörig till riksdagsmannakallets utövande.

Herr talmannen meddelade, att fru Ekberg denna dag intagit sin plats i kammaren.

§ 2.

På hemställan av herr talmannen beslöt kammaren att vid morgondagens plenum företaga val av tre ledamöter att deltaga i talmansöverläggningarna, två ledamöter att hava inseende över riksdagens kansli, åtta ledamöter att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning samt tre ledamöter att handhava vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 3.

Vidare beslöt kammaren, likaledes på förslag av herr talmannen, som för- mälde sig hava om tiden för valen samrätt med första kammarens talman, att företaga val av ledamöter i de ständiga utskotten samt i utrikesnämnden fredagen den 14 och av suppleanter i samma utskott och nämnd lördagen den 15 innevarande januari.

Ordet begärdes nu av herr **förste vice talmannen**, som yttrade: Herr talman! Jag ber att få hemställa, att kammaren måtte besluta att välja suppleanter i de

ständiga utskotten till ett antal av två över de ordinarie ledamöterna i varje särskilt utskott.

Denna hemställan bifölls av kammaren.

§ 4.

Herr talmannen och kammarens ledamöter avgingo kl. 10,45 till slottska-pellet, varest riksdagspredikan hölls. Efter slutad gudstjänst begav sig kam-maren till rikssalen. Hans Maj:t Konungen öppnade riksdagen med ett tal, varefter hans excellens herr statsministern Ekman uppläste Kungl. Maj:ts be-rättelse om vad i rikets styrelse sedan sista lagtima riksdags sammanträde sig tilldragit.

Efter det första kammarens talman framfört första kammarens undersåt-liga vördnad, framträdde andra kammarens **talman** och yttrade:

Eders majestät!

I det uttalande som nyss gjordes av talmannen i första kammaren och den lyckönskan, som framfördes till Eders Maj:t i anledning av de betydelsefulla händelser, som timat inom Eders Maj:ts familj, ansluter sig andra kammaren till alla delar.

En följd av år under och efter världskriget nödgades vi vid riksdagsöppnin-garna inför Eders Maj:t framhålla och betona det bekymmersamma läge, uti vilket även vårt land befann sig på grund av de omvälvande krigshändelserna. Det synes därför vara på sin plats att nu erinra om den ljusning och det åter-frisknande, som skett för vårt land, ty frånsett de politiska meningsbrytnin-garna, ett ont som vi väl alltid få räkna med, bör man kunna lyckönska landet i dess nuvarande läge. En betydelsefull reservation måste dock härvid göras, som konstaterar, att tillfrisknandet ej är fullständigt. Vi lida ännu och allt-jämt av en alltför omfattande arbetslöshet på alla områden, men statsmakterna ha sin uppmärksamhet riktad härpå, utredningar pågå för avhjälpande av detta onda, och vi må ju hoppas, att dessa skola giva uppslag till ett förbättrat läge.

Den andra kammare, som nu inför Eders Maj:t frambär sin undersåtliga vördnad, förklarar sig beredd att gå till arbetet efter gamla goda traditionella grunder, under fast förtröstan att kunna bidra till gott resultat för land och folk.

Talmännen fingo härefter vardera mottaga ett exemplar av Kungl. Maj:ts proposition, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1927—1928, varefter ceremonien på rikssalen avslutades; och åtskildes andra kammaren vid utgåendet från rikssalen, enligt beslut fattat före avgången från dess samlingsrum.

In fidem
Per Cronvall.